

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

15. An quando unica occasione alij inducuntur ad peccatum mortale, quomodo sit hoc confessione aperiendum? Hoc est, an talis poenitens teneatur non solum explicare speciem peccati, ad quod suo exemplo ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

se tam distantia, vt constituent diuersitatem specifi- cam moralem: nec enim satis est dicere te fuisse in- iustum in materia graui, sed opus est dicere, an in fama, an in vita. Ergo, &c. Et haec omnia docet Hur- tadus de Mendoza in 2.2. de fide, spe, & charitate, vol. 2. disp. 173. sect. 8. §. 61. vnde apparet in confessione explicandam esse speciem peccati, ad quod prauo tuo exemplo aliquem induxisti.

5. Ad id verò quòd Pater Lugo asserit non esse exprimendum numerum personarum, quæ meo prauo exemplo inductæ fuerunt ad peccatum, quia ego docui tanquam probabile, non esse explican- dum numerum personarum, quas eadem iniuria læ- sisti. Respondeo esse disparē rationem inter vtrum- que casum; nam quando iniuriæ officio v. g. tres homines, ego pecco, & non facio, vt illi peccent: sed quando prauo meo exemplo induco tres v. g. ad for- nicandum, facio vt tres committant tres fornicatio- nes: ergo necesse est, vt explicem in confessione & numerum personarum, quæ ex causâ mea peccatum illud commiserunt, & speciem dicti peccati, vt sciat Confessarius me fuisse occasionem trium fornicatio- num à tribus personis perpetratarum.

RESOL. XV.

An quando vnica occasione alij inducuntur ad pecca- tum mortale, quomodo sit hoc in confessione exprimendum? Hoc est, an talis penitent teneatur non solum explicare speciem peccati ad quod suo exemplo induxit, sed etiam exprimendum esse numerum per- sonarum, quas ad tale peccatum traxit?

Et vtrum delectationes diuersæ, nunc de vna solu- ta, deinde de alia soluta, item de vna coniugata, deinde etiam de alia coniugata, &c. si successiue ha- beantur eodem tempore morali, possint constituere vnum peccatum moraliter in ordine ad confessio- nem, sicuti possunt, si essent illi actus ita simul suc- cessiue circa eamdem sine solutam, siue coniugatam, &c.?

Et quid est dicendum de illo, qui sepius decreuit cum eadem fornicari, & ita deinde pluries cum illa for- nicatur, absque interruptione sufficienti ad multi- plicandum peccatum, an tunc vnum tantum numero peccatum censetur admississe, an vero plura? Ex part. 1. tit. 5. & Misc. §. Ref. 49.

sonarum. Et idem proportionaliter dicendum est in aliis casibus similibus, quando quis suo exemplo, seu vnica actione est eo modo occasio indirecta aliis peccandi mortaliter.

4. Imo nec tenebitur exprimere numerum perso- narum, quando adest intentio directa scandalizandi. Ita ille. Qui postea ingeniosè omnia supradicta con- natur probare. Et ita hanc sententiam præter Car- dinalem Lugo à me alibi adductum & impugnatum, tenet etiam nominatim contra me Leander de Sa- cram. tom. 1.

Alibi in Ref. præterita, & inf. in Ref. seq. §. Hoc supposito.

5. Verum, licet modò ego existimem sententiam horum Doctõrum esse satis probabilem, non tamen recedo à sententia, quam olim docui, & quam me citato & supra meritum laudato docet nouissimè sapientissimus Dicastillus de Sacram. tom. 2. tract. 8. disp. 10. dub. 8. n. 3 §. o. vbi querit, An debeant in confessione explicari qualitates, & numerus personarum coram quibus aliquis turpia locutus est, aut scanda- lum præbuit? & affirmatiuè respondet, quia ait ille, si peccata, in quibus scandalizantur, sunt numero, vel specie distincta, & personæ plures sunt, & di- uersarum qualitatum, v. g. scandalizati in materia castitatis sunt plures, vnus habet votum, alter est coniugatus, &c. id totum debet explicari. Ita docet Diana 3. part. tract. 4. resolut. 114. cum Filiucio, Syl- uio, Sanchez, Layman, Bonacina, & idem docet Caltrus Palaus citatus supra à nobis n. 348. Quicquid reclamant aliqui contra Dianam, quem inconfes- quentia arguunt. Quod aliqui antiquiores non faci- lè plenè inueniantur in hac fuisse sententia, id pro- uenit ex eo, quod in aliis principiis circa peccatum scandali specialis, & generalis diuersis modis philo- sophantur. Qui verò sentiunt peccatum scandali esse modis explicatis, & qui docent multipliciter peccatorum aut malitiarum per ordinem ad diuersa obiecta modo prædicto; consequenter debent dice- re esse prædictam obligationem quoties verè scan- dalum est. Et quidem Suarius licet duas vias philo- sophandi in materia scandali assignet, disp. illa 10. de charitate sect. 2. §. n. 9. videatur proponere viam ita philosophandi, vt quando non directè intendi- tur ruina proximi, non reperitur malitia alia, quam contra solam charitatem; atque adeo ex hoc principio videatur colligi, non esse necessarium explicare speciem peccati, ad quam inductus fuisset proximus, postea nihilominus, quasi non acquies- cens illi doctrinæ, addit secundam viam, 10. confi- tendam etiam esse causam, vt supra retulimus, & adiungit rationem nostram, qua sæpè vti sumus, quia nimirum non facile intelligitur (inquit) aliquem esse causam moralem aliqua ratione actus v. g. in- temperantia in proximo, & non contrahere inde ma- litiam imperantia, & declarat quomodo in mate- ria iniustitiæ non quilibet modus contrahendi ma- litiam iniustitiæ inducat obligationem restitutionis, sed oporteat actum illum per se habere malitiam ex trans- gressione iniustitiæ. ex qua doctrina negat sequi, quod sibi obiecerat numer. 8. quod sequeretur obligatio restituendi, quod argumentum virgebant aliqui, & ex ipsis obieciebamur numer. 346. & respondimus cum Sanchez. Explicat etiam Suarius quomodo il- le, qui quando non licet petit matuum ab usura- rio, sub usuris peccet contra iustitiam, licet ini- iustitia tunc fiat ipsimet petenti, & iniustitia essentia- liter debeat esse ad alterum, responderet scilicet Sua- rius id totum intelligi de malitia primaria, & no- tat peccari posse contra aliquam virtutem duobus modis, nempe per se primò, & secundariò, quæ doctrina coincidit cum illa, quam nos sæpè dedimus tum num. 238. & sequentibus, & locis ibi notatis, idèd non repeto.

Quæ hic est sup Ref. 13.

Go olim in parte 3. tract. 4. resolut. 114. do- cui in tali casu penitentem non solum te- neri explicare speciem peccati mortalis, ad quod suo exemplo induxit, sed etiam exprimendum esse nu- merum personarum, quas ad tale peccatum traxit, sed nouissimè, nominatim contra me contrariam sententiam tenet Pater Ferrantinus in suis eruditissi- mis disputationibus de scandalo disp. 1. quæst. 27. n. 5. vbi sic ait: Secunda opinio, quia minus difficilem reddit confessionem, magis mihi probatur: Quæ ait non esse obligationem explicandi aut qualitatem, aut numerum huiusmodi personarum: de qualitate verò sermonis postea dicemus.

2. Igitur quando quis turpia narravit coram aliis, qui cognoscebantur peccaturi ex tali colloquio, si non intendebat directè peccatum illorum siue vt ruinam spiritualem ipsorum, siue vt sibi vile ad ali- quem alium finem, v. g. ad captandam voluptatem, &c. sed tantum indirectè cooperabatur ad illa pecca- ta, quatenus videlicet tenebatur ab eo turpi sermo- ne abstinere, ne alios ad illa induceret: tunc non tenetur ille scandalizans declarare in confessione, qua- les essent, an coniugati, an religiosi &c.

3. Neque item tenetur exprimere numerum per-

6. Quamvis autem, quæ hucusque dicta sunt probabiliora mihi videantur, & vera, non possum non agnoscere probabilitatem oppositæ sententiæ, quam ut probabilem tueretur Lugo loco citato post Coninch, quem refert, & alios, quæ sententia aliorum grauiorum Theologorum est: aded vt qui illam sequatur, tutus sit in conscientia. Nec sine admiratione legi in Diana (in quo eruditio cum benignitate de primatu certant, dum casus resoluti erudite iuxta, & benignè, & plures, ac varias, imò etiam oppositas sententias, vt probabiles frequenter admittit) quod in ea resolut. 114. illius tract. 4. de Sacramentis notauerit ignorantiam multorum Confessariorum, qui cum penitentes se toties accusant dedisse scandalum, non faciant illos se accusare neque de specie peccati, neque de numero personarum, in quos inuehitur, & in alios Confessarios, qui quando quis se accusat de delectatione rerum turpium ex colloquio cum aliis, neque similiter illos faciunt se accusare, de quibus omnibus ait, cæci sunt, & duces cæcorum, cum tamen ipse (vt notauit Lugo supra num. 163. & sequentibus.) in tractatu de circumstantiis aggravantibus resolut. 17. & 29. probabile putauerit neque numerum personarum, quas eadem iniuria læsisti, neque quando vnica voluntate plures voluisti occidere, debere in confessione explicari: est autem (vt rectè aduertit Lugo) eadem ratio, quando eodem actu scandalum præbes, & occasionem ruinæ spiritualis pluribus. Itaque sententia Dianæ in nostro negotio mihi magis probatur, non illius censura contraria; possunt ergo tuta conscientia Confessarij oppositum sequi. Hucusque Dicastillus, cui ego nunc etiam quoad censuram opinionis libenter adhæreo.

7. Nota etiam hic obiter, Patrem Ferrantinum vbi supra num. 44. dubitare, vtrum delectationes diuersæ nunc de vna soluta, deinde de alia etiam soluta: Item nunc de vna coniugata, deinde de alia etiam coniugata, &c. si successiue habeantur eodem tempore morali, possint constituere vnum peccatum moraliter in ordine ad confessionem, sicuti possent si essent illi actus ita simul successiue circa eandem vel solutam, vel coniugatam, &c.

8. Et responderet, Probabile esse, quod sint vnum numero peccatum, & vt vnum possint in confessione declarari, cum tales delectationes, sint partes vnus integræ, atque totalis delectationis, correspondentis vni totali sermoni, & cum etiam diuersitas illa numeralis personarum sit solum terminus materialis, nec variet speciem moralem in huiusmodi delectationibus, quidquid sit de specie physica. Itaque delectationes huiusmodi non differunt specie in esse morali: vniuntur etiam moraliter ratione temporis, in quo successiue simul habentur: vnde constituunt tanquam partes vnâ integram ac totalem delectationem, correspondentem vni integro ac totali colloquio. Ergo. Vnde supra adduximus Lngum dicentem, sibi probabilis esse quod præcisus respectus ad diuersas personas non debeat necessariò explicari, &c.

9. Vbi etiam citauimus Megalam allèrentem, non debere aliquem necessariò confiteri numerum personarum, si vno actu voluisset decem homines occidere.

10. Item Doctores affirmantes, obiecta numero tantum diuersa non multiplicare peccata, sed tantum aggravare, secundum quos, inquit vbi supra Diana, sufficit, si penitens dicat, se morosam delectationem habuisse super soluta, licet vno actu de tribus fuisset delectatus.

11. Item Henriquez dicentem, administrationem Eucharistiæ à Sacerdote existente in mortali factam multis, esse tantum vnum peccatum.

12. Et Emanuele Rodriguez sic etiam dicentem, specialiter in casu, quo confessarius plures absoluit. Hæc omnia Ferrantinus me citato.

13. Sed magis difficultas quid dicendum de illis, qui sæpius decreuit cum eadem fornicari, & ita deinde cum illa pluries fornicaretur absque interruptione sufficienti ad multiplicandum peccatum, an vnum tantum numero peccatum censeretur admisisse: Et videtur posse dici quod illæ fornicationes sint vnum tantum peccatum. Quia vniuntur in vnica voluntate, qua fuerunt volitæ, & à qua processerunt vt complementum: Item vniuntur in vnitate impetus, & concupiscentiæ, & in vnitate temporis moralis: Et alioqui admitterentur cum eadem, & præterea talis modus pluries fornicandi cum eadem v. g. in eadem nocte, moraliter loquendo, videtur habere rationem vnus fornicationis ad eum modum, quo dicitur semel lussisse, qui tota nocte lussit. Ergo.

14. Et quamvis per plures illas fornicationes plura videantur inferri damna proli, & plura lædi iura, nihilominus ex hoc capite præcisè non impeditur numerica vnitas peccati, vt patet ex dictis de contumelia illata pluribus, & de peccato contra præcepta plurium superiorum: quorum diuersa numero iura tali peccato læduntur, & diuersa numero damna illis inferuntur; & tamen non propterea multiplicantur peccata, sed est vnum, & idem moraliter in ordine ad confessionem. Et hæc omnia docet Pater Ferrantinus quest. 28. n. 28. qui tamen remittit iudicio doctorum virorum an habeant probabilitatem: ego autem in praxi hanc sententiam non admitem.

RESOL. XVI.

An qui suo exemplo occasio est alterius peccati, peccet eadem specie peccati, & debeat hoc necessariò apparere in confessione?

Et an in scandalo indirecto duplex virtus violetur, scilicet in ordine ad confessionem factam sit, si exprimat speciem peccati cuius occasionem abique iusta causa præbuit? Ex part. 1. o. tract. 12. & Misc. 2. Ref. 29.

§. 1. **S**uppono tripliciter posse me alterum ad peccatum inducere. Primo directè, & formaliter intendendo ruinam spirituales, hoc est, ex desiderio, vt proximus pariatur damnus illud spirituales. Secundo directè sed non formaliter, quando scilicet volo, quòd ipse violet castitatem; non quia malum eius est; sed quia inde lucrum aliquod spero. Tertio indirectè, quando v. g. prævideo, quod ex mea actione proximus facile occasionem accipiet peccandi: Ego tamen id non intendo.

2. Hoc supposito ad quæstionem propositam negotiue respondet Cardinalis Lugo de Sacrament. Penitent. disputat. 16. quest. 4. §. 2. à numero 157. vsque ad numero 159. putat enim debere quidem explicari speciem peccati ad quod proximus inducitur, quoties scandalum fit, primo, vel secundo modo, ita vt indirectè formaliter, vel saltem tem directè, intendatur peccatum proximi: non verò quando inducitur proximus, tertio modo hoc est præuisa, sed non volita directè eius ruina, seu periculo; nam in hoc casu, satisfaciet penitens explicando malitiam scandali, licet non explicet species peccati, ad quod proximus induci poterat. Sufficere ergo illi, si dicat: meo exemplo, vel opere, dedi occasionem peccandi proximo, cum deberem id præcauere. Ratio est; quia peccatum scandalum quando indirectè solum volumus periculum proxi-

Sup. hoc infr. in Ref. 49. & in aliis eius annot.